

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. การรู้สารสนเทศและความสำคัญของการรู้สารสนเทศ
2. สมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
3. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
4. การจัดการศึกษาวิชาการรู้สารสนเทศ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การรู้สารสนเทศและความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

1.1 ความหมายของการรู้สารสนเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศเพิ่งปรากฏเมื่อปี 1974 โดย Zurkowski ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดนี้ในการประชุมระดับชาติด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (Buhrens, 1994 อ้างถึงใน ปาริชาติ เสารยะวิเศษ 2552) หลังจากนั้นแนวคิดนี้ก็เริ่มได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง สำหรับความหมายเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) ได้มีผู้อธิบายไว้หลากหลาย ซึ่งนิยามส่วนใหญ่จะมาจากความหมายที่นำเสนอในรายงานของ American Library Association (ALA) Presidential Committee on Information Literacy สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ จะนำเสนอเพียงบางความหมาย ดังนี้

American Library Association's (ALA) Presidential Committee on Information Literacy (1989) ได้ให้ความหมายของการเป็นผู้รู้สารสนเทศ (information literate) ว่าหมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการตระหนักถึงสารสนเทศ เมื่อมีความต้องการสารสนเทศ และมีความสามารถในการค้นหา ประเมิน และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Association of College & research Libraries (2000) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศ ว่าหมายถึง ชุดของความสามารถของบุคคลที่ตระหนักรู้เมื่อจำเป็นต้องใช้สารสนเทศ และความสามารถในการประเมินผล และใช้งานสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Doyle (1992) อธิบายว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศดังนี้

- 1) ตระหนักถึงความจำเป็นของสารสนเทศ
- 2) ระบุและค้นหาแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสม
- 3) รู้วิธีการเข้าถึงสารสนเทศที่มีอยู่ในแหล่งต่างๆ
- 4) ประเมินคุณภาพของสารสนเทศที่ได้รับ
- 5) จัดระบบของสารสนเทศ

6) ใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Online Dictionary for Library and Information Science (2011) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศ ว่า หมายถึง ทักษะการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ และรวมถึงความเข้าใจในการจัดระบบของห้องสมุด ความคุ้นเคยกับทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดให้บริการ ซึ่งรวมถึงรูปแบบของสารสนเทศ และเครื่องมือการค้นหาสารสนเทศโดยอัตโนมัติ และความรู้ที่ใช้ในการวิจัย และแนวคิดนี้ยังรวมถึงทักษะในการประเมินเนื้อหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ในการถ่ายโอนสารสนเทศ ตลอดจน ผลกระทบและบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสารสนเทศ

Business Dictionary (2011) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศ ว่า หมายถึง ความสามารถในการกำหนดปัญหาในแง่ของความต้องการสารสนเทศ การประยุกต์ใช้วิธีการเชิงระบบเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหา การระบุแหล่งสารสนเทศ การประยุกต์และสังเคราะห์สารสนเทศ และการประเมินกระบวนการทั้งหมดในแง่ของประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Rockman (2004) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศ เป็นความสามารถในการค้นหา ประเมินผล วิเคราะห์ บูรณาการ สื่อสาร และใช้สารสนเทศเพื่อแก้ปัญหา สร้างแนวคิดใหม่ๆ และการตัดสินใจโดยใช้สารสนเทศ ตลอดจนการเปลี่ยนข้อมูลให้มีความหมาย

การรู้สารสนเทศ อาจสรุปได้อีกนัยหนึ่งว่า คือ การรู้ว่าจะเมื่อใดจึงต้องใช้สารสนเทศ และทำไมจึงต้องใช้สารสนเทศ หากต้องการใช้จะค้นหาสารสนเทศได้จากที่ใด และจะมีวิธีการประเมินสารสนเทศอย่างไร ตลอดจนในการใช้และการสื่อสารสารสนเทศต้องเป็นไปอย่างมีจริยธรรม

การรู้สารสนเทศมีความแตกต่างกับการรู้คอมพิวเตอร์ (computer literacy) กล่าวคือ การรู้สารสนเทศเป็นแนวคิดที่กว้าง ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างกว่าความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์หรือการใช้เทคโนโลยี และการเข้าถึงสารสนเทศ โดยการรู้สารสนเทศจะเน้นที่เนื้อหา(content) และการสื่อสาร (communication) จะครอบคลุมทั้งด้านการเขียน การค้นหาสารสนเทศ การจัดระบบ การวิเคราะห์ และการประเมินสารสนเทศ ส่วนเนื้อหา ก็มีหลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ และสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น

สำหรับบุคคลที่ถือว่าเป็นผู้รู้สารสนเทศนั้น ได้มีผู้อธิบายไว้ดังนี้

Doyle (1992) ได้กำหนดไว้ว่า ผู้รู้สารสนเทศ คือ บุคคลที่มีความสามารถดังนี้

- 1) ตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ
- 2) ตระหนักว่าสารสนเทศที่ถูกต้องและสมบูรณ์เป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจที่ชาญฉลาด
- 3) ระบุแหล่งที่มาของสารสนเทศ
- 4) พัฒนากลยุทธ์การค้นหาที่ประสบความสำเร็จ
- 5) เข้าถึงแหล่งสารสนเทศ ทั้งที่เป็นแหล่งสารสนเทศบนพื้นฐานของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ
- 6) ประเมินสารสนเทศ

- 7) จัดระบบสารสนเทศสำหรับการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ
- 8) บุคลากรสารสนเทศใหม่ที่ได้รับเข้ากับความรู้ที่มีอยู่เดิม
- 9) ใช้สารสนเทศในการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

ส่วน Association of College and Research Libraries (2000) ได้กำหนดไว้ว่า ผู้รู้สารสนเทศ คือ บุคคลที่มีความสามารถ ดังนี้

- 1) กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ
- 2) เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 3) ประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้
- 4) บุคลากรสารสนเทศที่เลือกแล้วเข้ากับความรู้เดิมของตน
- 5) ใช้สารสนเทศเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) เข้าใจประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ กฎหมาย และ สังคมที่อยู่โดยรอบการ

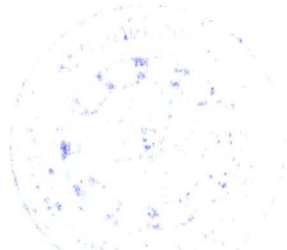
ใช้สารสนเทศ และรวมถึงการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมายและจริยธรรม

กล่าวโดยสรุป ผู้รู้สารสนเทศ คือ ผู้ที่รู้วิธีการเรียนรู้ ซึ่งการที่บุคคลเหล่านี้รู้ว่าจะเรียนรู้อย่างไร ก็เพราะว่า พวกเขาารู้ถึงวิธีการจัดการความรู้ รู้วิธีการค้นหาสารสนเทศ และรู้ถึงวิธีการใช้สารสนเทศ บุคคลเหล่านี้ คือผู้ที่มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจาก พวกเขาสามารถหาข้อมูลที่เป็นสำหรับงานหรือการตัดสินใจใดๆได้

1.2 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

เป้าหมายสำคัญของบุคคลในทุกสังคม คือ คุณภาพชีวิตที่ดี และการแสวงหาความสุข แต่การที่บุคคลจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีความยากมากขึ้น เนื่องจากความซับซ้อนของการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมที่พึ่งพาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นสังคมแห่งการแข่งขัน และสารสนเทศได้มีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น การรู้สารสนเทศจึงทวีความสำคัญและมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของสารสนเทศอย่างมากมายมหาศาล ด้วยเหตุที่สภาพแวดล้อมมีความซับซ้อนมากขึ้น บุคคลจึงเผชิญกับสารสนเทศที่มากมายและหลากหลายทั้งในสถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน และในการดำรงชีวิตประจำวัน แต่ปัญหาสำคัญของบุคคลส่วนใหญ่ในปัจจุบัน คือ มีความบกพร่องในการรู้สารสนเทศ

ในสังคมสารสนเทศ ประชาชนทุกคนควรมีสติในสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อบุคคลเผชิญกับปัญหา การแก้ปัญหาจะทำได้ยากขึ้น หากบุคคลขาดโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศที่มีความหมายที่สำคัญต่อการตัดสินใจที่ดี แต่คนส่วนใหญ่ที่ต้องการเป็นผู้รู้สารสนเทศกลับเป็นผู้ที่มีโอกาสน้อยที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อเสริมความสามารถและทักษะเหล่านี้ การพัฒนาบุคคลในสังคมสารสนเทศ จะมุ่งเน้นให้ทุกคนสามารถสร้างสารสนเทศเข้าถึง ใช้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้เพื่อทำให้ บุคคล ชุมชน และประชาชนบรรลุเป้าหมายอย่างเต็มศักยภาพ และเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิต

นอกจากนี้ บุคคลที่มีสารสนเทศที่ดีและรู้ว่าจะใช้สารสนเทศอย่างไรจะเป็นผู้ที่เหนือกว่าผู้ที่ไม่รู้ว่าจะได้รับสารสนเทศอย่างไรและไม่รู้ว่าจะใช้สารสนเทศอย่างไร ผลแห่งความไม่รู้สารสนเทศจะเป็นผลร้ายต่อทั้งบุคคลนั้นเองและต่อสังคม และการสร้างบุคคลให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ เป็นการสร้างบุคคลให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learner) ด้วยเหตุนี้ การรู้สารสนเทศจึงถือว่าเป็นชุดของความสามารถที่บุคคลในสังคมสารสนเทศจำเป็นจะต้องมีเพื่อจะได้เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมต่อสังคมอย่างแข็งขันและชาญฉลาด กล่าวอีกนัยหนึ่ง การรู้สารสนเทศถือว่าเป็นทักษะแห่งการอยู่รอดในยุคสังคมสารสนเทศ ซึ่ง Lau ((2006) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศไว้ว่า การรู้สารสนเทศถือว่าเป็นขั้นตอนแรกในการที่จะบรรลุเป้าหมายการศึกษา ซึ่งการพัฒนาทักษะและความสามารถดังกล่าวควรจะต้องเกิดขึ้นตลอดชีวิตของบุคคล โดยเฉพาะในช่วงชีวิตการเป็นนักเรียน นักศึกษา

ในแง่ของการศึกษา การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อการเรียนในทุกสาขาวิชา ทุกสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และทุกระดับการศึกษา โดยจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดการกับเนื้อหาและขยายขอบเขตการค้นคว้า และกลายเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การรู้สารสนเทศ ยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทของทั้งผู้สอนและผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ถือว่าเป็นเรื่องที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานในสังคมสารสนเทศได้ (Hancock, 1993) และความสำคัญของการรู้สารสนเทศประการหนึ่ง คือ เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) สามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ และผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้มากขึ้น ส่วนผู้สอนจะเป็นอิสระจากบทบาทของผู้เชี่ยวชาญที่รอบรู้ แต่ผู้สอนจะมีความสำคัญในบทบาทของการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆหรือระดับบุคคลมากขึ้น สำหรับผู้เรียน จะกลายเป็นผู้บริโภคทรัพยากรสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และมีทักษะเชิงวิเคราะห์มากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อต้องตัดสินใจนำทรัพยากรสารสนเทศต่างๆมาใช้ (Hancock, 1993)

นอกจากนี้ เทคโนโลยีในปัจจุบันได้ขยายการเรียนรู้ให้กว้างขวางและนอกเหนือไปจากการเรียนในห้องเรียน และช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งแนวโน้มเหล่านี้นำไปสู่ความจำเป็นในการเน้นให้ต้องมีการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก (University of Alaska Southeast. 2011) โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมของการเป็นผู้รู้สารสนเทศ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการกำกับตนเอง และผู้สอนจะอำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมการรู้สารสนเทศที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมมีหลากหลาย อาทิ การแสวงหาแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย การสื่อสารความเข้าใจในเนื้อหา การตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่กำลังเรียนรู้ การใช้สภาพแวดล้อม บุคคลและเครื่องมือต่างๆสำหรับการเรียนรู้ การสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศจะมีความรู้สึกดีกับตัวเองในฐานะที่เป็นผู้เรียน (learners) (Hancock, 1993) ด้วยเหตุนี้ ระบบการศึกษาจึงควรพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อให้การรู้สารสนเทศกลายเป็นนิสัยและอยู่ในจิตใจของบุคคลไปจนตลอดชีวิต

สำหรับการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ผู้เรียนเริ่มค้นหาตัวเองจากแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการว่าจะเรียนรู้อย่างไร สามารถค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ต่างๆที่ตนเองต้องการ เหมือนกับการสอนให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ และทำอะไรที่จะเข้าถึงข้อมูลความรู้ที่ตนต้องการ “การรู้หนังสือสำหรับประชาชน ที่เน้นความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ ความสามารถในการคิดคำนวณ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความจำเป็น แต่โลกปัจจุบันที่อยู่ในสภาพไร้พรมแดนและเป็นสังคมแห่งสารสนเทศนั้น การรู้หนังสือแบบเดิม ๆ จะไม่เพียงพอต่อการก้าวทันกระแสโลก ควรมีการดำเนินการศึกษาและจัดเตรียมยุทธศาสตร์ระดับชาติ เพื่อกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) ซึ่งจะเป็นขีดความสามารถที่มีความจำเป็นสำหรับคนไทยในปัจจุบันและอนาคต” (รังสรรค์ สุกันทา, 2549) ซึ่งในการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทยนั้น ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า “การรู้สารสนเทศยังเป็นเงื่อนไขหลักของเศรษฐกิจฐานความรู้ ผู้เรียนในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ นั้น ต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1. รู้ทัน รู้นำโลก 2. เรียนรู้ชำนาญ เชี่ยวชาญปฏิบัติ 3. รวมพลังสร้างสรรค์สังคม และ 4. รักความเป็นไทย ใฝ่สันติ โดยเฉพาะผู้เรียนต้องมีความคิดใหม่ สร้างสรรค์ คิดแจ้ง แทะตลอด (Breakthrough Thinker) เพื่อจะได้เป็นคนที่จะรู้จักคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้แก่สังคม”

2. สมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

จากมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นโดย Association of College and Research Libraries (2000) ซึ่งประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 สามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการได้

มาตรฐานที่ 2 เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 3 สามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่คัดเลือกไว้กับความรู้เดิมที่มีอยู่

มาตรฐานที่ 4 ใช้สารสนเทศได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในฐานะบุคคลหรือสมาชิกกลุ่ม

มาตรฐานที่ 5 เข้าใจประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ สารสนเทศ รวมถึงการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย

จึงอาจสรุปได้ว่า นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรมีสมรรถนะการรู้สารสนเทศ 5 สมรรถนะคือ 1) ความสามารถในการกำหนดลักษณะและขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ 2) ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ 3) ความสามารถในการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ 4) ความสามารถในการใช้สารสนเทศได้ตามวัตถุประสงค์ และ 5) ความเข้าใจบริบทของสารสนเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคม รวมทั้งความสามารถในการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย

3. การรู้สารสนเทศกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สารสนเทศเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยของนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย ดังนั้น สิ่ง

ที่สำคัญสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ ผู้เรียนต้องมีศักยภาพในการใช้สารสนเทศ ทั้งนี้เพราะสถาบันการศึกษาไม่อาจเป็นผู้ให้สารสนเทศทั้งหมดที่ผู้เรียนต้องการไปจนตลอดชีวิต ด้วยเหตุนี้ การเตรียมบุคคลให้เป็นผู้ใช้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในทุกบริบทและจากแหล่งสารสนเทศทุกแหล่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ ความสามารถในการค้นหา รวบรวม และเลือกสรรสารสนเทศที่ต้องการ และใช้สารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาต่างๆได้ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

นอกจากนี้ การเรียนรู้ของนักศึกษา จำเป็นต้องอาศัยทักษะที่สำคัญหลายทักษะ ซึ่ง Campbell (2004) กล่าวว่า การรู้สารสนเทศเป็นทักษะหนึ่งของชุดทักษะที่นักศึกษาจะต้องมีเพื่อที่จะช่วยให้เขาเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ความสามารถในการค้นหาและการใช้สารสนเทศ ยังถือว่าเป็นหลักสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น สมรรถนะด้านสารสนเทศจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lau, 2006) และ และเป็นตัวสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งบุคคลที่จะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถเป็นผู้เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องหลังจากสิ้นสุดการศึกษาอย่างเป็นทางการนั้น จึงถือว่าเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา นอกเหนือจากการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพของตน ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่านักศึกษาจะเป็นบุคคลมีความสามารถทางปัญญาในด้านความเป็นเหตุเป็นผลและการคิดเชิงวิเคราะห์ และช่วยให้นักศึกษาสามารถสร้างกรอบเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ได้ มหาวิทยาลัยจึงต้องให้พื้นฐานที่สำคัญเพื่อการเจริญเติบโตทางปัญญาอย่างต่อเนื่องตลอดการประกอบอาชีพของเขา รวมถึงบทบาทของการเป็นพลเมืองและการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน นอกจากนี้ สมรรถนะด้านการรู้สารสนเทศจะช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน และให้โอกาสในการตรวจสอบการกำกับตนเอง และเพิ่มความรับผิดชอบในทุกด้านของชีวิต เนื่องจากการรู้สารสนเทศเป็นการเพิ่มพูนสมรรถนะเกี่ยวกับการประเมิน การจัดการ และการใช้สารสนเทศ ดังนั้น การรู้สารสนเทศจึงถือว่าเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญสำหรับนักศึกษา (Association of College and Research Libraries, 2000; Allen, 2000)

นักศึกษาในวันนี้มีชีวิตและเรียนรู้ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีแหล่งสารสนเทศอย่างมากมายให้ใช้ประโยชน์ และมีสารสนเทศในหลากหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการค้นหาสารสนเทศในวันนี้จะเป็นเรื่องง่าย แต่การค้นหาสารสนเทศที่ดี ที่เชื่อถือได้ และตรงกับความต้องการนั้นเป็นเรื่องยาก และการที่นักศึกษาจะประสบความสำเร็จทางวิชาการในด้านการแก้ปัญหา การเป็นพลเมืองที่รอบรู้ ตลอดจนการติดตามเรื่องราวที่ตนเองสนใจ ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึง การใช้ และการประเมินสารสนเทศจากทรัพยากรที่หลากหลาย ดังนั้น ทักษะการรู้สารสนเทศจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักศึกษา ซึ่งทักษะดังกล่าวยังจะช่วยให้นักศึกษาสามารถที่จะมีชีวิตอยู่อย่างเจริญงอกงามในศตวรรษที่ 21

อีกเหตุผลหนึ่งที่มีการรู้สารสนเทศมีความสำคัญสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา เนื่องจากผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เข้าสูการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยจะไม่มีพื้นฐานด้านการวิจัยและ

ความสามารถด้านสารสนเทศ อาทิ ความสามารถในการกำหนดคำถามการวิจัย การค้นหา การสังเคราะห์ และการประเมินสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม นักศึกษาอาจมีทักษะการใช้เทคโนโลยีด้านอื่น เช่น การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การดาวน์โหลดข้อมูล และอื่นๆ แต่นักศึกษาอาจยังไม่ได้เรียนรู้วิธีการค้นหาสารสนเทศ การประเมิน การสังเคราะห์ การบูรณาการแนวคิด การใช้สารสนเทศ และการอ้างอิงสารสนเทศที่นำมาใช้ นอกจากนี้ อาจารย์ก็ยังต้องการเห็นผลงานของนักศึกษาที่มีการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น และตัวนักศึกษาเองก็ต้องการมีความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่อาจารย์มอบหมายให้สำเร็จ เช่น โครงการงาน หรืองานวิจัย เป็นต้น ตลอดจนต้องการเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างกระฉับกระเฉงอีกด้วย ในส่วนของหน่วยงาน การรู้สารสนเทศยังเป็นที่ที่นายจ้างคาดหวังว่าจะต้องมี เนื่องจากจะมีส่วนช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ สำหรับในเชิงสังคม การรู้สารสนเทศยังเป็นการต้องการของสังคม ด้วยสังคมต้องการพลเมืองที่รอบรู้และมีความสามารถในการตัดสินใจที่ตีบนพื้นฐานของความเป็นเหตุผล (Rockman, 2004)

4.การจัดการศึกษาวิชาการรู้สารสนเทศ ของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.1 ความเป็นมา

วิชาการรู้สารสนเทศได้เริ่มเปิดสอนขึ้นครั้งแรกในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี 2545 ซึ่งรับผิดชอบโดยภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเป็นการปรับปรุงและพัฒนาจากวิชาเดิม คือ วิชา 412 102 ห้องสมุดและวิธีค้นคว้า (Libraries & Information Searching Method) 2(2-0-1) ซึ่งเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2540) สำหรับวิชาที่ปรับปรุงใหม่ใช้ชื่อวิชาว่า 412 102 การรู้สารสนเทศ (Information literacy) 2 (2-0-4)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ให้ความสำคัญกับวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับที่ 351/2544) เรื่อง นโยบายการจัดการรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และในการประชุมสภามหาวิทยาลัยขอนแก่นครั้งที่ 2/2547 เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2547 ได้มีมติการจัดการวิชาศึกษาทั่วไป

คือ 1) ให้กำหนดกรอบรายวิชาศึกษาทั่วไปในทุกหลักสูตรระดับปริญญาตรี ต้องสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป 2) ให้พัฒนารายวิชาศึกษาทั่วไปให้มีเนื้อหาเชิงบูรณาการ และจัดเป็นรายวิชากลางของมหาวิทยาลัย และ 3) ให้มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบ (สำนักวิชาศึกษาทั่วไป, 2011) มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงได้จัดตั้ง สำนักวิชาศึกษาทั่วไปขึ้น ซึ่งหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 22 รายวิชา โดยแบ่งตามกลุ่มวิชา คือ 1) กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ 5 รายวิชา 2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 11 รายวิชา และ 3) กลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 6 รายวิชา โดยเริ่มมีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2549 สำหรับรายวิชา 000 130 ทักษะการรู้สารสนเทศ 3 (3-0-6) จัดอยู่ในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2554) มีการเปิดสอนทั้งสองรายวิชา คือ วิชา 412 102 การรู้สารสนเทศ และ วิชา 000 130 ทักษะการรู้สารสนเทศ กล่าวคือ วิชา 412 102 ยังคงเปิดสอนให้กับนักศึกษาสำหรับ

หลักสูตรเดิมของคณะต่างๆที่ยังกำหนดให้นักศึกษาต้องเรียนรายวิชานี้ ทั้งนี้โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร (ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เดิม)

ซึ่งหลังจากที่คณะมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ก็จะเปลี่ยนเป็น รายวิชา 000 130 ทักษะการรู้สารสนเทศ แทน โดยวิชา 412 102 จะหมดไปภายในปีการศึกษา 2555 ส่วนรายวิชา 000 130 ทักษะการรู้สารสนเทศ เปิดสอนให้กับนักศึกษาสำหรับหลักสูตรของคณะต่างๆที่มีการปรับปรุงใหม่ โดยสำนักวิชาศึกษาทั่วไปเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

4.2 ลักษณะของวิชา

วิชาการรู้สารสนเทศทั้ง 2 รายวิชา จัดเป็นรายวิชาบังคับของหลักสูตร ดังนี้

- 1) รายวิชา 412 102 การรู้สารสนเทศ จำนวน 2 หน่วยกิต

จัดเป็นรายวิชาบังคับของหลักสูตร จัดเป็นรายวิชาบังคับของหลักสูตร หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สำหรับหลักสูตรเดิมที่ยังไม่ได้มีการปรับปรุง)

- 2) รายวิชา 000 130 ทักษะการรู้สารสนเทศ จำนวน 3 หน่วยกิต

จัดเป็นรายวิชาบังคับของหลักสูตร หมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สำหรับหลักสูตรที่มีการปรับปรุงใหม่ โดยใช้โครงสร้างรายวิชาศึกษาทั่วไป ของ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป)

4.3 รายละเอียดของเนื้อหาวิชา

วิชาการรู้สารสนเทศทั้ง 2 รายวิชา มีรายละเอียดของเนื้อหาวิชา ดังนี้

- 1) คำอธิบายรายวิชา 412 102 การรู้สารสนเทศ 2 (2-0-4)

ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ กระบวนการพัฒนาความรู้และทักษะสารสนเทศ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ การเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ การสืบค้นสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินสารสนเทศ การเรียบเรียงและนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบต่างๆอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, 2545)

- 2) คำอธิบายรายวิชา 000 130 ทักษะการรู้สารสนเทศ 3 (3-0-6)

การรู้สารสนเทศกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา กระบวนการพัฒนาทักษะสารสนเทศ ได้แก่ การให้ความหมายและการวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ การเลือกแหล่งสารสนเทศ กลยุทธ์การค้นและทักษะการค้นสารสนเทศ การประเมินคุณค่าของสารสนเทศ การวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศ การเรียบเรียงและนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ

4.4 วัตถุประสงค์ของการสอนวิชาการรู้สารสนเทศ

ในการสอนวิชาการรู้สารสนเทศทั้ง 2 รายวิชา ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของรายวิชาไว้ดังนี้

- 1) รายวิชา 412 102 การรู้สารสนเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษา

(กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554)

- 1.1) ตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศและรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ
 - 1.2) วิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศได้
 - 1.3) เลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการสารสนเทศได้
 - 1.4) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศได้
 - 1.5) ประเมิน วิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม
 - 1.6) เรียบเรียงและนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบต่างๆได้
- 2) รายวิชา 000 130 ทักษะการรู้สารสนเทศ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (สำนักวิชาศึกษาทั่วไป, 2554)
- ด้านวิชาการ (Knowledge)
- 2.1) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และตระหนักถึงความจำเป็นของการมีทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี
 - 2.2) เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ และสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆของกระบวนการพัฒนาดังกล่าวได้
- ด้านวิชาการ (Skills)
- 2.3) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้สารสนเทศ และสามารถใช้ทักษะการรู้สารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
- ด้านวิชาคน (Attitudes)
- 2.4) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการใช้สารสนเทศได้แก่ การอ้างอิงเอกสาร และการนำเสนอสารสนเทศซึ่งเป็นจรรยาบรรณที่จำเป็นในเชิงวิชาการ

4.5 ผู้สอนวิชาการรู้สารสนเทศ

สำหรับผู้สอนวิชาการรู้สารสนเทศทั้ง 2 รายวิชา เป็นดังนี้

- 1) รายวิชา 412 102 การรู้สารสนเทศ สอนโดย อาจารย์กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 2) รายวิชา 000 130 ทักษะการรู้สารสนเทศ สอนโดย อาจารย์จากคณะต่างๆของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และรวมถึงอาจารย์บางส่วนจากกลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ด้วย

4.6 วิธีการสอน

ประกอบด้วย การสอนแบบบรรยาย การทำแบบฝึกหัด การอภิปราย การทำงานกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดงานวิจัย	
วันที่.....	5 ต.ค. 2555
เลขทะเบียน.....	246866
เลขเรียกหนังสือ.....	

4.7 สื่อการสอน

เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา 412 102 และรายวิชา 000 130 สื่อ power point ประกอบการสอน วิดีทัศน์ บทเรียนออนไลน์ ตัวอย่างทรัพยากรสารสนเทศ และแบบฝึกหัด

4.8 การวัดและการประเมินผลการเรียน

ประกอบด้วย การสอบ การประเมินจากแบบฝึกหัด การทำงานที่มอบหมาย การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

4.9 ภาคการศึกษาที่เปิดสอน

ทั้ง 2 รายวิชา เปิดสอนทั้ง 2 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้น และภาคปลาย ซึ่งจำนวนกลุ่มและจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนทั้งสองรายวิชาจะแตกต่างกันในแต่ละภาคเรียน สำหรับในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2554 รายวิชา 412 102 เปิดสอน 17 กลุ่ม จำนวนนักศึกษา 955 คน และรายวิชา 000 130 เปิดสอน 34 กลุ่ม จำนวนนักศึกษา 1,645 คน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทั้งพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและการรู้สารสนเทศของนักศึกษา พบว่า สำหรับการรู้สารสนเทศของนักศึกษานั้น เป็นประเด็นการวิจัยที่ได้รับความสนใจศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแง่มุมการศึกษาประกอบด้วย การประเมินการรู้สารสนเทศ พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ และการสอนการรู้สารสนเทศ พื้นที่ในการศึกษาพบว่า มีกระจายทั่วทุกภาคของประเทศ และลักษณะของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์และการศึกษาอิสระ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัยโดยสรุปมีดังนี้

5.1 การรู้สารสนเทศของนักศึกษา

วิภาภรณ์ บำรุงจิตต์ (2542) ศึกษาเรื่องทักษะทางสารนิเทศและการใช้ทรัพยากรสารนิเทศของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษา สภาพการใช้ทรัพยากรสารนิเทศ และปัญหาการใช้สารนิเทศของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษาที่ผ่านการเรียนรายวิชา การเขียนรายงานและการใช้ห้องสมุด จำนวน 366 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษามีทักษะทางสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีความรอบรู้สารนิเทศ สามารถกำหนดขอบเขตความต้องการสารนิเทศ เลือกแหล่งสารนิเทศ รู้จักเครื่องมือช่วยค้นหาสารนิเทศ ค้นหาสารนิเทศมาใช้ประโยชน์ได้ และประเมินค่าสารนิเทศที่ได้รับ นักศึกษาส่วนใหญ่นำทักษะทางสารนิเทศที่มีอยู่ไปใช้ค้นหาสารนิเทศจากวารสารทางวิชาการ หนังสือวิชาการเฉพาะภาษาไทย วิดีทัศน์ และสารนิเทศจากการสืบค้นผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ มาใช้ประโยชน์ได้ตรงตามความต้องการในระดับมาก

2. ปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศมีระดับปานกลาง คือ หนังสือไม่มีเพียงพอกับความต้องการ ไม่ได้รับอนุญาตให้ยืมหนังสืออ้างอิงออกนอกห้องสมุด วารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ไม่มีคู่มือช่วยค้นหาสารนิเทศสิ่งพิมพ์รัฐบาล ไม่มีสารนิเทศที่ต้องการในรูปสื่อสตัทพ์ ไม่มีความรู้ความเข้าใจวิธีการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ และฐานข้อมูลซีดีรอม

3. นักศึกษาต่างคณะ ต่างระดับชั้นการศึกษา และมีประสบการณ์การใช้สารนิเทศต่างกัน มีปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสตัทพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ดวงกมล อุณจิตติ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี และศึกษาเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 รวม 7 คณะ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกัน พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รื่นฤดี ไชยวิชิตกุล (2546) ศึกษาเรื่องความสามารถในการกำหนดคำค้นเพื่อการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการกำหนดคำค้นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 400 คน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการกำหนดคำค้นในระดับปานกลาง (ร้อยละ 60.25) รองลงมาคือ มีความสามารถในการกำหนดคำค้นในระดับดี (ร้อยละ 29.75) 2) และ นักศึกษาชั้นปีที่ต่างกัน มีความสามารถในการกำหนดคำค้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการกำหนดคำค้นสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1

กมลรัตน์ สุขมาก (2547) ได้ศึกษาเรื่องการรู้สารนิเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ 5 ด้าน พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารนิเทศในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการสารนิเทศ ด้านการกำหนดแหล่งสารนิเทศ ด้านการประเมินสารนิเทศ และด้านการใช้สารนิเทศ ส่วนระดับปานกลางมี 1 ด้าน คือ ด้านการสืบค้นสารนิเทศ นิสิตชั้นปีที่ 1 ประสบปัญหาในการสืบค้นสารนิเทศในระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการออนไลน์ (OPAC) ไม่ทราบวิธีใช้เครื่องหมายอัญประกาศ เครื่องหมายบวก/ลบ เครื่องหมายดอกจันในการสืบค้น และในการสืบค้นรายการออนไลน์ บางครั้งนิสิตสืบค้นได้รายการบรรณานุกรมแต่หาตัวเล่มไม่พบ

ปภาดา เจียวกิก (2547) ได้ศึกษาเรื่องการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของ

นิสิตปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2545 จำนวน 465 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. นิสิตส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีความสามารถในการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับสูง รองลงมา คือ ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และความสามารถในการประเมินสารสนเทศ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2. นิสิตที่เพศต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสามารถแตกต่างกันในการประเมินสารสนเทศและความสามารถในการใช้สารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการใช้สารสนเทศพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการใช้สารสนเทศสูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 2

4. นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และพบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์มีการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกด้านสูงกว่านิสิตกลุ่มสาขาศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาต่างกัน มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการใช้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า นิสิตที่มีผลการเรียนดีมากและผลการเรียนดี มีการรู้สารสนเทศโดยรวมสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนพอใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

ัญญาปกรณ์ นิमितประจักษ์ (2547) ศึกษาเรื่องความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อระดับความรู้ความสามารถและระดับความจำเป็นด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2546 จำนวน 380 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มสาขา คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถการรู้สารสนเทศของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มที่อยู่ในระดับดี คือ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ระดับพอใช้ คือ ด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ และการใช้สารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ นักศึกษากลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดี คือ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนกลุ่มอื่นๆอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนด้านความเข้าใจในเรื่องของสารสนเทศในบริบทของสังคม นักศึกษากลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดี คือ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนกลุ่มอื่นๆอยู่ในระดับพอใช้ และ พบว่า นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศมีความจำเป็นต่อการศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับมาก

ปริญญานันท์ ใจสอาด (2547) ศึกษาเรื่องความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นและระดับความจำเป็นต่อความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานของบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บัณฑิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545 ที่มีงานทำแล้วจำนวน 370 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ ของบัณฑิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่อยู่ในระดับดี คือ การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจในเรื่องสารสนเทศในบริบทของสังคม บัณฑิตกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดี คือ กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนในระดับพอใช้ คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่พบว่า บัณฑิตกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดีคือ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนบัณฑิตกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในระดับพอใช้ และบัณฑิตทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศทั้ง 5 มาตรฐานมีความจำเป็นการปฏิบัติงานของบัณฑิตในระดับมาก

ชุดิมา ยิ่งสุขวัฒนา (2547) ศึกษาเรื่องความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต ต่อระดับความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต มหาวิทยาลัย ขอนแก่น ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545 จำนวน 370 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตทั้งจากส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ และบริษัทเอกชน เห็นว่า ความรู้ความสามารถของบัณฑิต ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ และการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้ความสามารถด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจในเรื่องของสารสนเทศในบริบทของสังคม อยู่ในระดับพอใช้

เทิดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2549) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินการรู้สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนิสิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการประเมินตนเองและระดับการรู้สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนิสิตสาขา

บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นิสิตระดับปริญญาตรีสาขา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 2,3 และ 4 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 88 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. นิสิตประเมินตนเองว่ามีการรู้สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับปานกลาง โดย ความรู้ความสามารถในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการใช้สารสนเทศ

2. นิสิตมีระดับการรู้สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยรวมและรายด้านในระดับปานกลาง

2.1) นิสิตที่เพศต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2.2) นิสิตชั้นปีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนิสิตมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และความสามารถในการใช้สารสนเทศแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งนิสิตชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยรวมสูงกว่าชั้นปีที่ 2 และ 3

2.3) นิสิตที่มีผลการเรียนรายวิชาแหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนิสิตมีความสามารถในการกำหนดขอบเขตสารสนเทศ และความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2.4) นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนิสิตมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างกันที่ระดับ 0.01 ซึ่งนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมากมีระดับการรู้สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยรวมสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอใช้และดี

สุดาวดี ศรีสุดตา (2549) ได้ศึกษาเรื่องการรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาพยาบาลและปัญหาด้านแหล่งและสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2547 จำนวน 358 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดี เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดของทักษะการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศในระดับดีมาก ในด้านการกำหนดวิเคราะห์แนวคิดหลักและประเด็นย่อยของเรื่องที่ศึกษา และระดับดี ในด้านการรู้จักแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ สามารถใช้และเข้าถึงสารสนเทศได้ในแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทได้ สามารถค้นหาสารสนเทศจากห้องสมุดและเว็บไซต์ต่างๆได้ ใช้ฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศเบื้องต้นได้ รวบรวมบรรณานุกรมและเขียนอ้างอิงได้ ส่วนทักษะการรู้สารสนเทศที่เกี่ยวกับการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ นักศึกษายังทำคะแนนได้ในระดับต่ำ ซึ่งประกอบด้วย ความเข้าใจถึงข้อจำกัดของสารสนเทศที่หามาได้ การกำหนดหัวข้อเรื่องสำคัญและใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศที่เหมาะสมได้ การตัดสินใจว่าควรใช้สารสนเทศจากแหล่งใด และการตัดสินใจว่าสารสนเทศที่ค้นได้มีความสัมพันธ์และพอเพียงในการตอบสนองความต้องการสารสนเทศของเรื่องที่กำลังศึกษา การวิเคราะห์ การ

ใช้ และการบูรณาการสารสนเทศจากแหล่งต่างๆให้เหมาะสมกับหัวข้อรายงาน นอกจากนั้นยังพบว่า นักศึกษามีทักษะต่ำเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการถ่ายโอน หรือส่งสารสนเทศทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนของการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามชั้นปีศึกษา ผลการเรียนรู้ และประสบการณ์เรียนวิชาการรู้สารสนเทศ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับปัญหาการรู้สารสนเทศของนักศึกษา โดยเฉพาะปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีปัญหาระดับมากในด้านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีจำนวนไม่เพียงพอ สภาพเครื่องคอมพิวเตอร์เก่าหรือชำรุด ใช้งานไม่สะดวก และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย ชัดข้อบ่งชี้

มูจลินทร์ ผลกล้า(2550) ได้ศึกษาเรื่องการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการรู้สารสนเทศและ เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 342 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศ โดยรวมทั้ง 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ระดับสูงในมาตรฐานที่ 1 และ 5 และระดับปานกลาง ใน มาตรฐานที่ 2, 3 และ 4 นักศึกษาที่คณะแตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากประเภทโรงเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน นักศึกษาที่สำเร็จ การศึกษาจากประเภทจังหวัดต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีระดับผลการ เรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ ห้องสมุด มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สุพิศ บายคายคม (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้าน การรู้สารสนเทศของนิสิต กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นิสิตระดับปริญญาตรี ระดับชั้นปีที่ 1-4 ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 361 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. นิสิตมีความสามารถในการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายมาตรฐานพบว่า นิสิตมีความสามารถในการรับรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลางทุกมาตรฐาน โดย มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 6 ความสามารถใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจและยอมรับประเด็น ทางด้านวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่แวดล้อมด้วยการใช้สารสนเทศ รองลงมาได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ความสามารถในการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ความสามารถในการ ประเมินสารสนเทศ มาตรฐานที่ 5 ความสามารถประยุกต์สารสนเทศใหม่และสารสนเทศที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้าง แนวคิดใหม่หรือสร้างความเข้าใจใหม่ได้ มาตรฐานที่ 4 ความสามารถจัดการสารสนเทศที่รวบรวมหรือผลิต ขึ้นมาได้ และมาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบนิสิตทั้ง 3 คณะ โดยรวมพบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกันมีความสามารถในการ รู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายมาตรฐาน พบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะต่างกันมี

ความสามารถด้านการรับรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ ส่วนมาตรฐานอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกัน

สายฝน บุชา และคนอื่นๆ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการรับรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการรับรู้สารสนเทศของนักศึกษา ในด้านการกำหนดคำค้น การเข้าถึง การใช้ จริยธรรมการใช้สารสนเทศและการประเมินสารสนเทศ รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาทักษะการรับรู้สารสนเทศของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการรับรู้สารสนเทศของนักศึกษาในด้านการกำหนดคำค้น การเข้าถึง การใช้ จริยธรรม และการประเมินสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการประเมินสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ทักษะการรับรู้สารสนเทศของนักศึกษา เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า ด้านการกำหนด คำค้น การเข้าถึง การใช้ และจริยธรรมการใช้ โดยรวมไม่แตกต่างกันในทางสถิติ ยกเว้นด้านการประเมิน สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามคณะที่ศึกษา พบว่า ในด้านการ กำหนดคำค้น และด้านจริยธรรมการใช้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกันทางด้านสถิติ ยกเว้น ด้านการเข้าถึง การใช้ และการประเมินสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนก นักศึกษาภาคปกติตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า ในด้านการกำหนดคำค้น การเข้าถึง จริยธรรมการใช้ และการ ประเมินสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ยกเว้นด้านการใช้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกนักศึกษาภาคสมทบตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า ในด้านการกำหนด คำค้น การเข้าถึง การใช้ จริยธรรมการใช้ และการประเมินสารสนเทศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหา และอุปสรรคการศึกษาทักษะการใช้สารสนเทศของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สุวัฒน์ พระนิมิต (2552) ศึกษาเรื่องการรับรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนคริน ทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ใน ด้านการกำหนดขอบเขตสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นิสิตปริญญาตรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 472 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความรู้สารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. นิสิตชั้นปีที่ 1 ทั้งชายและหญิง มีระดับการรับรู้สารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน
3. นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีระดับการรับรู้สารสนเทศโดยรวมไม่ต่างกัน
4. นิสิตที่มีผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่างกัน มีระดับการรับรู้สารสนเทศโดยรวมไม่ แตกต่างกัน
5. นิสิตชั้นปีที่ 1 มีระดับการรับรู้สารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับสูงกว่า เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อารีย์ เพชรหวน (2552) ศึกษาเรื่องทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัย เซาร์อีสท์บางกอก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษา กลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 400 คน ผล การศึกษาพบว่า

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ การเข้าถึงสารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน
2. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และพบว่า นักศึกษาคณะศิลปศาสตรมีการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกด้านสูงกว่านักศึกษาคณะ บริหารธุรกิจ นิติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เมื่อพิจารณาการรู้สารสนเทศเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่ ศึกษาในคณะต่างกัน มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนความสามารถในการประเมินสารสนเทศ ไม่พบความแตกต่าง และยังพบว่า นักศึกษาคณะศิลปศาสตร มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านักศึกษาทั้ง 4 คณะ

นิธิ จันทรรณู (2553) ศึกษาเรื่อง ตัวแปรคัดสรรที่สัมพันธ์กับการรู้สารสนเทศของนิสิตนักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตรในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตนักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรกับการรู้สารสนเทศของนิสิต กลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1-5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา ปีการศึกษา 2552 จำนวน 402 คน ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม นิสิตนักศึกษา คณะครุ ศาสตร์ศึกษาศาสตร มีการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง และพบว่า ตัวแปรคัดสรรที่สามารถอธิบายการรู้ สารสนเทศได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การเคยเรียนวิชาการศึกษาสารสนเทศ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จะเห็นว่า นักศึกษา ส่วนใหญ่ยังมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น และพัฒนาการของระดับการรู้ สารสนเทศของนักศึกษาในรอบ 10 ปียังไม่ปรากฏให้เห็นว่ามีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และหาก พิจารณาการรู้สารสนเทศตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศเป็นรายมาตรฐาน ก็พบว่า ผลการศึกษามีความ แตกต่างกันได้ กล่าวคือ ระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในแต่ละมาตรฐานมีทั้งสูง ปานกลาง และต่ำ และมี เพียงบางมาตรฐานเท่านั้นที่ โดยภาพรวมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาอยู่ในระดับดี ซึ่งได้แก่ ด้านการกำหนด ชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ส่วนด้านอื่นๆ ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระดับปานกลาง ซึ่งผลของการรู้ สารสนเทศของนักศึกษา น่าสะท้อนถึงกระบวนการ พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศที่เป็นอยู่ว่าเป็นอย่างไร โดยเฉพาะในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ

5.2 พฤติกรรมการใช้สารสนเทศและอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา

ศุภย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2553) ได้สำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใน ประเทศไทย ปี 2553 โดยเป็นการสำรวจผ่านระบบออนไลน์ซึ่งผู้ตอบเข้ามาตอบแบบสำรวจด้วยความสมัครใจ

จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจทั้งสิ้น 14,532 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.4) และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 55.7) ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้าน (ร้อยละ 95.4) ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 39.2) ช่วงเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ ช่วงเวลา กลางคืนระหว่าง 20.01-24.00 น. (ร้อยละ 37.3) ส่วนช่วงเวลาที่ใช้นิเเทอร์เน็ตน้อยที่สุด คือช่วงเวลาเช้าตรู่ระหว่าง 04.01-08.00 น. (ร้อยละ 1.30) สำหรับสถานที่ใช้อินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตจากที่บ้านมากที่สุด (ร้อยละ 54.3) รองลงมาคือ ใช้จากที่ทำงาน (ร้อยละ 39.8) รูปแบบการติดต่อเข้าสู่อินเทอร์เน็ตจากเครื่องที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการใช้บริการ SDAL มากที่สุด (ร้อยละ 52.1) รองลงมาคือ ใช้บริการผ่านระบบ Network/LAN ของที่ทำงานและสถานศึกษา (ร้อยละ 19.5) โดยเบราว์เซอร์ที่ใช้เป็น Internet Explorer มากที่สุด (ร้อยละ 67.2) ในด้านกิจกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต พบว่า ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตในการรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด (ร้อยละ 27.2) รองลงมาคือ การค้นหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 26.1)

รัศมี สาโรจน์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการจำแนกกลุ่มการเสพติดปริญญาตรีอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเสนอสัดส่วนของนักศึกษาที่มีการเสพติดอินเทอร์เน็ต และจัดกลุ่มลักษณะการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาเสพติดอินเทอร์เน็ตตามสาขาการศึกษาดังนี้ วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 34.6, 35.4 และ 39.4 ตามลำดับ) ลักษณะสำคัญของการเสพติดคือ เป็นนักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 1 ซึ่งพักที่หอพักนักศึกษาและพักกับเพื่อน โดยใช้อินเทอร์เน็ตวันละ 2.62 ชั่วโมง กิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตที่ใช้บ่อยที่สุด คือ การท่องเว็บ และการใช้โปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์

วันชาติ ภูมิ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้และไม่ใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตและสาเหตุการไม่ใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และใช้อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 95.7) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ต 3-5 ปี (ร้อยละ 44.3) และเรียนรู้วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตจากเพื่อนหรือผู้อื่นโดยไม่การเป็นทางการมากที่สุด (ร้อยละ 90.1) สำหรับสภาพการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ต เนื่องจากจำเป็นต้องใช้เพื่อการลงทะเบียนเรียน และติดตามข้อมูลทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการสืบค้นข้อมูลบริการทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 93.0) มีความถี่และช่วงเวลาในการใช้ไม่แน่นอน (ร้อยละ 36.2 และ ร้อยละ 62.5ตามลำดับ) ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตครั้งละประมาณ 1-3 ชั่วโมง (ร้อยละ 54.9) และใช้อินเทอร์เน็ตที่ร้านบริการอินเทอร์เน็ตรายชั่วโมง (ร้อยละ 80.3) สำหรับจุดที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ส่วนใหญ่ใช้บริการที่คณะ ภาควิชา (ร้อยละ 76.3) และใช้สารสนเทศด้านการบันเทิง การพักผ่อน (ร้อยละ 85.3) ส่วนปัญหาในการใช้ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านตัวผู้ใช้ คือ ไม่มีความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษโดยเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) ปัญหาด้านอื่นที่เป็นปัญหาในระดับมาก คือ ระบบเครือข่ายมีความเร็วต่ำ ($\bar{X} = 3.57$)

เปี่ยมศักดิ์ หาญสุรีย์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เว็บบล็อกของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 393 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง ชั้นปีที่1 ส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวซึ่งเป็นแบบตั้งโต๊ะ รองลงมาคือโน้ตบุ๊ก นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีเว็บบล็อกส่วนตัว และมีประสบการณ์ใช้บล็อกน้อยกว่า 1 ปี วัตถุประสงค์ในการใช้คือเพื่อความบันเทิง มีความถี่ในการใช้เว็บบล็อกจากผู้ให้บริการของ Hi5 มากที่สุด ส่วนใหญ่มีการใช้งานเฉลี่ย 5-6 วันต่อสัปดาห์ มีระยะเวลาใช้งานเว็บบล็อก 3-4 ชั่วโมง และใช้งานเวลา 18.01-24.00 น. สถานที่ที่ใช้เป็นประจำคือ หอพัก กิจกรรมที่ที่ควบคู่ระหว่างการใช้งานเว็บบล็อกมากที่สุดคือการคุยโทรศัพท์ ผลที่ได้จากการใช้เว็บบล็อกในด้านพฤติกรรม คือ ได้เพื่อนใหม่ รู้จักสังคนรูปแบบใหม่และการสื่อสารรูปแบบใหม่ รู้สึกเป็นคนทันสมัย ช่วยเพิ่มทักษะในการพิมพ์ รู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน

จรรย์ญ ศุภวิจิตพัฒนา (2543) ศึกษาเรื่องการสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ OPAC ของนิสิตในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของนิสิตในการสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ OPAC กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 370 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์เรียนรู้วิธีการสืบค้นระบบ OPAC จากการเรียนวิชาสารนิเทศและการศึกษาค้นคว้า (202101) การสืบค้นของนิสิตเลือกโดยคิดคำค้นขึ้นเอง ส่วนใหญ่สืบค้นเป็นครั้งคราว เวลาในการเรียนรู้น้อยกว่า 15 นาที รายการที่เลือกในการสืบค้น และนิสิตเห็นว่าใช้ยากคือ ชื่อเรื่องตามลำดับอักษร เหตุที่ไม่ใช้รายการอื่นๆ เพราะเห็นว่าไม่จำเป็น ส่วนระยะเวลาในการสืบค้นแต่ละครั้งใช้เวลา 5-10 นาที หลังจากสืบค้นแล้วไม่พบรายการที่ต้องการ นิสิตจะเลือกเปลี่ยนคำค้นใหม่ สำหรับปัญหาการสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ OPAC พบว่า นิสิตมีปัญหาด้านทักษะการสืบค้นของในระดับมาก ส่วนการได้ออบระบบและผลการสืบค้น อยู่ในระดับปานกลาง

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้และความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศและความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย 27 แห่ง จำนวน 1,195 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในระดับปานกลาง ในขณะที่มีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีค่าเฉลี่ยใช้มากที่สุด คือหนังสือพิมพ์ภาษาไทยฉบับปัจจุบัน รองลงมาคือ ตำราและเอกสารประกอบการสอน และหนังสือวิชาการภาษาไทย ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีค่าเฉลี่ยการใช้มากที่สุด คือเว็บไซต์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์มหาวิทยาลัย นักศึกษามีความต้องการใช้บริการอินเทอร์เน็ตในห้องสมุดในระดับมาก โดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้และต้องการใช้มากที่สุด คือเครื่องคอมพิวเตอร์

ปรีศนา มัชฌิมา (2547) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสืบค้นสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นักศึกษา ระดับปริญญาตรีของทุกคณะ จำนวน

384 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ของการสืบค้นสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการเรียนและทำรายงานในวิชาต่างๆมากที่สุด แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ในการสืบค้นมากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต เกณฑ์ที่นักศึกษาใช้เพื่อคัดเลือกสารสนเทศในการสืบค้นมากที่สุด คือ สืบค้นได้ตลอดเวลาตามที่นักศึกษาต้องการทรัพยากร วิธีการสืบค้นสารสนเทศที่นักศึกษาใช้มากที่สุดคือ สืบค้นจากโปรแกรมช่วยในการค้นหา ปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศที่พบมากที่สุด คือ คอมพิวเตอร์ในสำนักวิทยบริการ มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา การสืบค้นด้วยโปรแกรมช่วยในการค้นหา ซึ่งได้รายการสารสนเทศจำนวนมาก ทำให้เสียเวลาในการสืบค้น และสารสนเทศบางเรื่องไม่มีข้อมูลต้นฉบับเต็ม

จิรพรรณ น้อยจัน (2547) ศึกษาเรื่องการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการท่องเที่ยว ในสถาบันอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการแสวงหาสารสนเทศ และปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวระดับชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2546 จากสถาบันอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 4 ปีขึ้นไป และมีความถี่ในการใช้ 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์ 2) นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เพื่อความบันเทิง สถานที่ที่ใช้คือที่บ้าน ใช้ภาษาไทย สำหรับลักษณะเนื้อหาด้านการท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยว และใช้ โปรแกรมค้นหา Sanook 3) นักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวที่มีเพศ ระดับชั้น และประเภทสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน แสวงหาสารสนเทศ และมีปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีประสบการณ์ใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน แสวงหาสารสนเทศ และมีปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพ็ญจันทร์ เกตุแก้ว (2549) ศึกษาเรื่องทักษะและสภาพการใช้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และทักษะสารสนเทศของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยนักศึกษา ที่ผ่านการศึกษารายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น และ/หรือ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น และนักศึกษาที่ไม่ผ่านการเรียนทั้งสองวิชา จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการให้ความสำคัญในการเลือกแหล่งสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ และวิธีการที่ใช้ติดต่อกับแหล่งสารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่มีสภาพการใช้อยู่ในระดับปานกลางทุกราย โดยนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้นและ/หรือ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น มีสภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ มากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยเรียนทั้ง 2 วิชา ในทุกรายการ และพบว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้นและนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น และนักศึกษาที่เรียนทั้ง 2 วิชา มีสภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ไม่แตกต่างกันในทุกรายการ

ส่วนทักษะทางสารสนเทศของนักศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ ด้านทักษะการเลือกใช้สารสนเทศ

ด้านทักษะการเลือกแหล่งสารสนเทศ ด้านทักษะการเลือกเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้นและ/หรือ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น มีทักษะทางสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ไม่เคยเรียนทั้งสองวิชา ในทุกรายการ และพบว่านักศึกษาที่เรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น นักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น และนักศึกษาที่เรียนทั้งสองวิชา มีสภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ไม่แตกต่างกันในทุกรายการ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน และเนื้อหารายวิชา พบว่า นักศึกษาต้องการเน้นการศึกษาในเชิงปฏิบัติโดยนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น รวมถึงความต่อเนื่องในการเรียนการสอนของอาจารย์แต่ละท่าน โดยต้องการให้มีการเรียนการสอนในทุกๆชั้นปี

สายสุนีย์ คำวรรณะ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาทักษะการสืบค้นสารสนเทศ โดยโปรแกรมค้นหาของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทักษะและปัญหาการสืบค้นสารสนเทศโดยใช้โปรแกรมค้นหา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาค ปกติ ปีการศึกษา 1/2550 จำนวน 380 คน ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการสืบค้นสารสนเทศเพื่อการเรียนมากที่สุด ส่วนใหญ่ทราบแหล่งสารสนเทศจากอาจารย์ผู้สอน และจากการแนะนำของเพื่อน มีระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อวันประมาณ 1 ชั่วโมง นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการสืบค้นของโปรแกรมค้นหาด้วยตนเอง และนิยมใช้โปรแกรมค้นหาของต่างประเทศ โดยเฉพาะ Google มากกว่าโปรแกรมค้นหาของไทย และไม่ทราบว่ามีการค้นหาอื่นๆ นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการสืบค้นอยู่ในระดับต่ำ และไม่เคยใช้การสืบค้นขั้นสูง ด้านปัญหาการใช้โปรแกรมค้นหา พบว่า นักศึกษามีปัญหาการใช้ในระดับมาก ทั้งการใช้งานโปรแกรมค้นหาได้อย่างถูกต้อง และการขาดทักษะการสืบค้น

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา จะเห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้สารสนเทศในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงแหล่งสารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ ก็พบว่า มีขอบเขตที่ไม่กว้างขวางเท่าที่ควร อาทิ มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพียงบางประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ และหนังสือวิชาการ และภาษาของสารสนเทศ ก็เน้นการใช้เฉพาะภาษาไทย เป็นต้น สำหรับปัญหาการใช้สารสนเทศ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ใช้ นักศึกษายังขาดความรู้และทักษะในการค้นสารสนเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาน่าจะมีความสัมพันธ์กับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ส่วนปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่เอื้อต่อการใช้สารสนเทศของนักศึกษา คือ คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย ซึ่งงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายด้วย

5.3 การสอนและการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ

ประภาส พาวินันท์ (2541) ศึกษาเรื่องการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารนิเทศ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารนิเทศในมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์หรือสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 93 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. อาจารย์ต้องการให้มีการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารนิเทศเป็นวิชาบังคับ มีหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วยกิต หรือ 3 หน่วยกิต โดยให้อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์เป็นผู้สอน และให้บรรณารักษ์ห้องสมุดมีส่วนร่วมในการสอน

2. อาจารย์ให้ความสำคัญกับการสอนเนื้อหาวิชาการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มเนื้อหา พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม โดยเนื้อหาที่อาจารย์ให้ความสำคัญสูงสุดในแต่ละกลุ่ม ได้แก่ บทบาทและความสำคัญของสารนิเทศ ทักษะการเรียนรู้ การสำรวจแหล่งข้อมูลและการรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำรายงาน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย อินเทอร์เน็ต และการสืบค้นข้อมูลจากบัตรรายการออนไลน์

3. เมื่อเปรียบเทียบการสอนเนื้อหาวิชาการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารนิเทศ พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเปิดต้องการให้มีการสอนสารนิเทศนอกมหาวิทยาลัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและอินเทอร์เน็ตมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ต้องการให้มีการสอนการเขียนเชิงอรรถและบรรณานุกรมมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. อาจารย์ต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยให้อาจารย์ในสาขาวิชาต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาในการสอนควรให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริงและทำรายงานการศึกษาค้นคว้า มีการนำชมห้องสมุด ใช้ของจริงประกอบการสอน และควรมีการประเมินผลผู้สอนทุกภาคเรียน

5. เมื่อเปรียบเทียบลักษณะการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยเปิดต้องการให้มีการสอนโดยให้นักศึกษาปฏิบัติจริงมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยปิด ส่วนอาจารย์มหาวิทยาลัยเปิดต้องการให้มีการวัดผลโดยใช้ข้อสอบปรนัยมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ต้องการให้มีการสอนโดยการนำชมห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสาขาอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประวัตรวงศ์ ยางกลาง (2548) ศึกษาเรื่องผลการเรียนแบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big 6 ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการเรียนแบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big 6 ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศของ

นักศึกษา และความพึงพอใจเว็บการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 2500104ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ศูนย์บริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ณ รามสแควร์ จำนวน 71 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้แบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big 6 ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ และประสิทธิภาพการใช้เครื่องมือในการค้นหาแตกต่างกัน มีทักษะการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักศึกษาที่เรียนด้วยเว็บการเรียนรู้มีความพึงพอใจมากในเว็บการเรียนรู้แบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big 6

วนุชชีดา สุภักควนิช (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการรู้สารสนเทศในกระบวนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศที่เกิดจากการเรียนการสอนแบบบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษและความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการสอนแบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการตลาด ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 05-820-220 วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารธุรกิจ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 37 คน ผลการศึกษา พบว่า ผลการทดสอบความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ก่อนการเรียนและหลังการเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการเรียนคือ 35.76 และค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอยู่ที่ 29.41 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้าไปในกระบวนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนมีระดับการรู้สารสนเทศสูงขึ้น ทั้งนี้ พบว่า ตัวแปรที่มีผลทำให้การรู้สารสนเทศของนักศึกษาแตกต่างกัน คือ ระดับผลการเรียน ประสิทธิภาพการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและประสิทธิภาพการฝึกอบรมการใช้ห้องสมุด นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การเรียนการสอนโดยวิธีการบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้าไปในรายวิชาภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาของบทเรียนที่มีความหลากหลาย และได้ค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ และมีโอกาสได้คำแนะนำจากอาจารย์เมื่อมีปัญหาสำหรับปัญหาสำคัญในการเรียนการสอนลักษณะนี้ คือ ไม่มีแหล่งข้อมูลสำหรับค้นคว้าเพียงพอ เนื้อหาวิชาและกิจกรรมมีมากเกินไป จึงทำให้ทำงานมอบหมายไม่ทันเวลา

รัสรินทร์ เกตุชาติ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาความรู้สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุด จำนวน 77 แห่ง ผลการวิจัย พบว่า

ด้านเนื้อหาวิชา พบว่า วิชาการรู้สารสนเทศส่วนใหญ่จัดเป็นวิชาศึกษาทั่วไปโดยเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาบางคณะและเป็นวิชาเลือกสำหรับนักศึกษาบางคณะ (ร้อยละ 75.00) ส่วนวิชาการใช้ห้องสมุดจัดเป็น

รายวิชาศึกษาทั่วไปโดยเป็นวิชาบังคับ (ร้อยละ 61.61) ส่วนใหญ่เป็นวิชาที่มีจำนวนหน่วยกิต 3 หน่วยกิต และ ทั้ง 2 วิชามีการปรับปรุงเนื้อหารายวิชาในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ระดับอุดมศึกษาของ ACRL พบว่า วิชาการรู้สารสนเทศมีเนื้อหาตามมาตรฐานดังกล่าวทุกมาตรฐาน ส่วน วิชาการใช้ห้องสมุดมีเนื้อหาตามมาตรฐานเพียง 4 มาตรฐาน โดยมาตรฐานที่ไม่ปรากฏเนื้อหาในวิชาการใช้ ห้องสมุด คือมาตรฐานที่ 5 ประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม กฎหมายเกี่ยวกับสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ การมีจรรยาบรรณในการเข้าถึงและใช้แหล่งสารสนเทศ และการใช้แหล่งสารสนเทศในการสื่อสาร

ด้านอาจารย์ผู้สอน ทั้งรายวิชาการรู้สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุด พบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่ง อาจารย์ (ร้อยละ 64.28 และ 57.48 ตามลำดับ) อาจารย์ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์ (ร้อยละ 42.88 และ 35.98 ตามลำดับ) และมีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 50.00 และ 48.13 ตามลำดับ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนทั้งรายวิชาการรู้สารสนเทศ และวิชาการใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่คือ ภาควิชา, โปรแกรมวิชา, แผนกวิชา (ร้อยละ 70.00 และ 93.94 ตามลำดับ) ลักษณะของการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศ พบว่า จัดการเรียนการสอนโดยอิสระทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ส่วนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นการเรียนการสอนวิชานี้โดยอิสระ (ร้อยละ 86.36) โดยทั้ง 2 วิชา เปิดสอนทั้งภาคต้นและภาคปลาย และมหาวิทยาลัยทุกแห่งเปิดสอนในภาคต้น (ร้อยละ 100.00) จำนวนกลุ่มที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาวิชาการรู้สารสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวน 5 กลุ่ม และจำนวนมากกว่า 20 กลุ่มเท่ากัน (ร้อยละ 50.00) สำหรับจำนวนกลุ่มที่สอนในวิชาการใช้ห้องสมุด ส่วนใหญ่มีจำนวน 11-20 กลุ่ม (ร้อยละ 43.94) จำนวนนักศึกษาแต่ละกลุ่ม พบว่า วิชาการรู้สารสนเทศทั้งหมดมีจำนวน 50 คนขึ้นไป (ร้อยละ 100.00) ส่วนวิชาการใช้ห้องสมุด พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวน 25-50 คน (ร้อยละ 71.21) ทั้ง 2 วิชาเปิดสอน ให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 100.00) และจัดเฉพาะอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชานี้เป็นผู้สอน เท่านั้น (ร้อยละ 75.00 และ 60.61 ตามลำดับ) จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการรู้สารสนเทศ ส่วนใหญ่มีจำนวน 3-5 คน (ร้อยละ 50.00) อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย (ร้อยละ 100.00 และ 98.13 ตามลำดับ) และใช้เอกสารประกอบการสอน (ร้อยละ 100.00 และ 90.19 ตามลำดับ) การประเมินผลการเรียนส่วนใหญ่ใช้ การสอบ (ร้อยละ 100.00 และ 97.66 ตามลำดับ) และมีสัดส่วนของคะแนนสอบมากกว่าคะแนนการทำ กิจกรรมการเรียน (ร้อยละ 32.86 และ 52.80 ตามลำดับ)

ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอน ทั้งรายวิชาการรู้สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุดมีปัญหาใน ระดับมากเหมือนกัน ดังนี้ ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีไม่ เพียงพอ ($\bar{X}$ = 3.64 และ $\bar{X}$ = 3.58 ตามลำดับ) ด้านผู้เรียน ได้แก่ จำนวนนักศึกษาที่เรียนแต่ละกลุ่มมีมาก เกินไป ($\bar{X}$ = 4.07 และ $\bar{X}$ = 3.56 ตามลำดับ)

แววตา เดชาทวิวรรณ (2551) ศึกษาเรื่องการบูรณาการการรู้สารสนเทศในระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์ตัวแบบบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนรู้ที่

เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) พัฒนาระบบจัดการเรียนรู้ และบทเรียนการรู้สารสนเทศที่บูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ลงรายวิชา บส 352 ระบบสำนักงานอัตโนมัติในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ จำนวน 52 คน โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 26 คน เรียนด้วยระบบจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ และกลุ่มควบคุม 26 คน เรียนด้วยระบบจัดการเรียนรู้แบบไม่บูรณาการการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแบบบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่สังเคราะห์ได้คือ การสอนแบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ และพบว่า การบูรณาการการรู้สารสนเทศกับระบบจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์เป็นต้นแบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองและทักษะการรู้สารสนเทศสูงมากขึ้น

สัจจารีย์ ศิริชัย (2552) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ปัญหาและความต้องการพัฒนาการรู้สารสนเทศ และการพัฒนาแนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 9 แห่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน ผู้บริหารระดับนโยบาย 9 คน และผู้บริหารระดับปฏิบัติ จำนวน 42 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาโดยเฉลี่ยมีการรู้สารสนเทศอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 51-60 คะแนน และพบว่า มีความต้องการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศในระดับมาก 5 เรื่อง ได้แก่ การใช้ฐานข้อมูลเฉพาะสาขาวิชาที่ตนศึกษา (ร้อยละ 45.2) ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศประเภทต่างๆ (ร้อยละ 39.6) การใช้โปรแกรมค้นหา (ร้อยละ 38.1) การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 38.5) และการสืบค้นข้อมูลระดับสูง (ร้อยละ 37.0) สำหรับข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นสำคัญ คือ นโยบายการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา การเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ความร่วมมือหลักสูตร ผู้สอน ปัจจัยด้านการบริหาร ผู้เรียน และวิธีการ/กิจกรรมที่พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ

จะเห็นว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับด้านเรียนการสอน ยังมีจำนวนไม่มาก และไม่ได้มีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่บริบทที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องของสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม พบว่า เริ่มมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา